

Kirjastonhoitajat Arktikumissa

Marja-Liisa Harju-Khadr

Kirjastonjohtajien neuvottelupäivät Rovaniemellä 7.-8.9.2000

Vuotuisiksi tapahtumaksi muodostuneet yleisten ja tieteellisten kirjastojen johtajien neuvottelupäivät pidettiin tänä vuonna Rovaniemellä Lapin yliopiston Arktisessa keskuksessa (<http://www.arktikum.fi/>). Sinne kokoontui syyskuun alkupuolella lähemmäs sata kirjastonjohtajaa eri puolilta maata kuulemaan esityksiä, tapaamaan kollegoja ja tutustumaan pohjoisen kulttuuriin.

Torstaipäivä alkoi vaikuttavasti, kun Rovaniemen kaupunginteatterin näyttelijä Markku Köngäs astui yllättäen eteen ja esitti Rosa Liksomien monologin työttömän pohjoisen miehen tunnoista. Sali hiljeni tyystin. Varsinaista ohjelmaa edelsi vielä myös hiljainen hetki Tampereen yliopiston edesmenneen ylikirjastonhoitajan Hannele Soinin muistolle.

Pohjoisen kirjastot esittäytyivät

Tilaisuuden avasi virallisesti Helena Alhosaari Lapin lääninhallituksesta, ja ensimmäisen luennon piti Lassi Heininen Arktisesta keskuksesta. Hänen aiheenaan oli Cross border – yhteistyö ja pohjoisuus. Opin ainakin sen, että sen sijaan, että puhuttaisiin Pohjois-Euroopan pohjoisista osista, puhutaankin Euroopan pohjoisesta. Samoin oli hyvä taas kerran muistaa, että näkökulma on ihan erilainen, kun mennään Helsingistä tuhat kilometriä pohjoiseen.

Heli Saarinen Rovaniemen ammattikorkeakoulusta kertoi Pohjoisten kirjastojen yhteistyöstä, jota tehdään paljon eri valtioiden välillä. Hyvänä 'esimerkkinä' oli päivillä mukana ollut Arkangelin yleisen tieteellisen kirjaston edustaja Elena Vereschagina, joka on jonkin aikaa työskennellyt Suomessa stipendiaattina auttaen pohjoisen kirjastoja esimerkiksi venäläisen aineiston käsittelyssä.

Media, taide ja kirja

Iltapäiväosuuden aloitti päivien ehkä teoreettisin esitys, Lapin yliopiston taiteiden tiedekunnan dekaanin Mauri Ylä-Kotolan katsaus aiheeseen Kirjastot ja uusmedia. Sinänsä uudet mahdollisuudet eivät tuntuneetkaan niin etäisiltä, kun kirjastossa oli juuri vähän ennen keskusteltu hajuefektien liittämistä kuvaan ja ääneen...

Tämän jälkeen Ilkka Huovio Taideteollisesta korkeakoulusta kertoi Arabianrannan kehittämisestä alkuvaiheista asti ja Marita Turpeinen kuvasi mielenkiintoisella tavalla korkeakoulun kirjaston suunnitteluprosessia, nykytilaa ja tulevaisuutta.

Illaksi oli järjestetty kulttuurikävelykierto hotelleilta Rovaniemen taidemuseoon (<http://www.rovaniemi.fi/taide/taidemus/>), sieltä taiteiden tiedekunnan kirjastoon ja lopuksi Lapin maakuntakirjastoon/Rovaniemen kaupunginkirjastoon (<http://www.rovaniemi.fi/taide/kirjasto/arkkiteh/alku.htm>). Taidemuseossa on hienot kokoelmat

Wihurin rahaston lahjoittamia taideteoksia. Rakennus ei sinänsä ole kovin erikoinen, mutta historiallisesti sitä mielenkiintoisempi. Sen toinen pää on kuulemma ainoa keskustassa sodan tuhoilta säästynyt rakennus, ja uusi osakin on tehty sodassa tuhoutuneiden rakennusten tiilistä.

Taidekirjasto on pieni ja pirteä, ja maakuntakirjasto tyyppillistä upeaa Aallon arkkitehtuuria. Siellä järjestettiin kaupungin vastaanotto hengen ja ruumiin ravintoineen.

Vaellus olisi jatkunut 'tuhannen kapakan kautta', mutta siltä osin tämän kirjoittajalla ei ole omakohtaisia havaintoja.

Maailman ja kirjastojen tila

Perjantai-aamupäivän ohjelmaotsikkona oli 'Maailman tila – ja kirjastojen'.

Entinen yritysjohtaja, nykyinen rymättyläläinen kalastaja Uolevi Manninen käsitteli esityksessään Minne matkalla markkinatalous niitä haittoja, joita kaiken kaupallistuminen ja globalisaatio tuottavat, mutta kaikesta huolimatta hän ilmoittautui markkinatalouden kannattajaksi.

Kommenttipuheenvuorot tulivat Hannu Sulinilta Etelä-Suomen lääninhallituksesta ja Riitta Huuhtaselta Kuopion yliopiston kirjastosta.

Iltapäivä oli varattu viihteelliselle, mutta silti asiapitoiselle ohjelmalle. Television Uutisvuoto-ohjelman tapaan oli lavalla kaksi joukkuetta, joiden taustamateriaalina oli joukko uusimpia kirjastoaiheisia julkaisuja, mm. Yliopistokirjastojen rakenteellinen kehittäminen, Kansalliskirjastostrategia, Kirja Suomessa jne. Joukkueiden piti vastata erilaisiin väittämiin, ovatko ne faktaa vai fiktiota, sekä mielellään taustoja ja mistä julkaisusta lausahdus oli, jos se oli faktaa. Tuomarina toiminut Tuula Haavisto antoi sitten pisteitä. Erityisesti mietitytti, mikä mahtoi olla se salainen kriteeri, jonka hän kaikessa arvostelussaan sanoi ottavansa huomioon. Ja tulinhan se lopussa ilmi: kysymys oli siitä, oliko vastauksessa jollakin tavalla tuotu esiin tiedon vapaan saatavuuden merkitys.

Päivät päättyivät varsinaisesti perjantai-iltapäivänä, mutta osanottajille oli varattu mahdollisuus oheisohjelmaan, toisin sanoen seuraavan yön matkaan Äkäslompoloon, jossa esitettiin Ilpo Saastamoisen, Kalervo Uutun ja Keijo Kupiaisen Käärme-oopperaa.

Vaikka valvominen ja istuskelu ulkosalla hiukan etukäteen arvelutti, ei kaduttanut, että tuli lähdeyksi, sillä ooppera oli huolella toteutettu, ja itse nautin suuresti sen musiikista.

Puoli viideltä aamulla oltiin sitten takaisin hotellissa Rovaniemellä, ja pian oli Helsinkiin paluun aika.

[Marja-Liisa Harju-Khadr](#) on Valtiotieteellisen tiedekunnan kirjaston johtaja